

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Χριστίνα Παππά

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συγκεκριμένη μελέτη αφορά την περίπτωση ενός αγοριού, του Ν.Ρ, ηλικίας 5 ½ χρονών.

Η περίπτωση αυτή προκαλεί ενδιαφέρον και έχει επιλεγεί για τους εξής λόγους:

- Έχει δυσκολίες στην επικοινωνία με τα παιδιά και τους ενήλικες.
- Δεν ανταποκρίνεται σε οδηγίες που του δίνονται.
- Το συγκεκριμένο παιδί, παρά τις προσπάθειες που γίνονται, δεν έχει κατακτήσει κάποιες έννοιες που άλλα παιδιά της ηλικίας του έχουν επιτύχει.

- η μητέρα έχει αναφέρει ότι υπήρξε κάποια καθυστέρηση στην κινητική του ανάπτυξη (υπήρχε ίσως κάποιο νευρολογικό πρόβλημα).
- Κάποιες φορές κοιμάται στην τάξη.

Όλα τα παραπάνω συνηγορούν υπέρ της άποψης ότι το παιδί στο μέλλον ίσως να έχει μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα λόγου, αλλά και γενικότερα προβλήματα στο συναισθηματικό του κόσμο καθώς και στην επικοινωνία του με τους άλλους.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΑΘΗΤΗ

Ο Ν. είναι 5 ½ χρονών και βρίσκεται στο τμήμα 27 νηπίων Ιδιωτικού νηπιαγωγείου. Έχει έναν αδερφό 8 ετών που πηγαίνει στην Β' τάξη του Δημοτικού.

Ο πατέρας του είναι δημόσιος υπάλληλος και η μητέρα του είναι ιδιωτική υπάλληλος και έχει υπεύθυνη θέση σε μια εταιρεία.

Ο μεγάλος αδερφός του Ν., όταν βρισκόταν στο νηπιαγωγείο, κοιμόταν αρκετά συχνά στην τάξη. Η νηπιαγωγός που τον είχε αναλάβει διαπίστωσε ότι δεν υπήρχε εμφανής αιτία για αυτή του τη συμπεριφορά, δηλαδή να είχε κοιμηθεί αργά το προηγούμενο βράδυ. Είχε ζητήσει από τους γονείς να κάνουν ένα εγκεφαλογράφημα. Οι γονείς δεν το δέχτηκαν και θεώρησαν το αίτημα υπερβολικό.

Φέρνοντας μετά από δύο χρόνια το Ν. στο Νηπιαγωγείο μου ανακοίνωσαν ότι ο Ν. είναι από τη φύση του ιδιόρρυθμο παιδί και ότι θα ήταν από την πλευρά μου άστοχο να ζητηθεί κάτι ανάλογο, δεδομένου ότι ο μεγάλος του αδερφός ανταποκρίνεται πια στις απαιτήσεις του σχολείου, χωρίς κανένα ιδιαίτερο μαθησιακό πρόβλημα.

Επίσης, η μητέρα ενημέρωσε ότι ο Ν. είχε καθυστέρηση στην κινητική του ανάπτυξη , σημειώνοντας ωστόσο πως. είναι ένα παιδί που συχνά εκπλήσσει με τον τρόπο σκέψης του.

Όσον αφορά στο παρουσιαστικό του, ο Ν. είναι ένα όμορφο, προσεγμένο στην εμφάνισή του παιδί, πάντα καλοχτενισμένο και με τα ρούχα του ολοκάθαρα.

Ο Ν. είναι ντροπαλός, λιγομίλητος και «κλειστός» στις σχέσεις του με τους ενήλικες. Αντιθέτως γίνεται ενοχλητικός και κάνει φασαρία , όταν παίζει με τα άλλα παιδιά.. Ο Ν. δε δείχνει να έχει αυτοπεποίθηση. Επιδιώκει την παρέα , αλλά δεν έχει αναπτύξει κοινωνικές δεξιότητες. Όταν έχει παραβεί κάποιο κανόνα της ομάδας , και κάποιος του το υπενθυμίζει, αδιαφορεί και συνεχίζει να έχει την ίδια συμπεριφορά.

Ο Ν. δεν αρνείται να συμμετέχει στις δραστηριότητες. Προτιμά κυρίως τις κινητικές και τα παιχνίδια, χωρίς όμως να ανταποκρίνεται πάντα στις οδηγίες και στους κανόνες αυτών . Στις ήρεμες και χαλαρωτικές δραστηριότητες (παραμύθια, συζητήσεις), αν κάποιος του απευθύνει το λόγο, απλώς ακούει και απαντά με πολύ λίγες λέξεις. Δεν παίρνει μόνος του την πρωτοβουλία να συμμετέχει. Κάποιες φορές δεν είναι συγκεντρωμένος και ασχολείται με τους συμμαθητές του ενοχλώντας τους , ενώ άλλες όταν δεν τον ενδιαφέρει αυτό που γίνεται, μπορεί να γυρίσει την πλάτη και να κοιτά αλλού. Ας σημειωθεί δε ότι συχνά κοιμάται στην τάξη . Υπάρχει δυσκολία στο να εντοπίσει κανείς τι είναι αυτό που τον ενδιαφέρει για να του τραβήξει την προσοχή. Στις δραστηριότητες ,που απαιτούν λεπτή κινητικότητα και γνωστική επεξεργασία , δυσκολεύεται. Συνήθως δυσκολεύεται στο να κατανοήσει τις οδηγίες. Κάποιες φορές, όταν αυτές δοθούν εξατομικευμένα και απλοποιημένα , ανταποκρίνεται. Αυτό όμως δε συμβαίνει πάντα. Στις δραστηριότητες που απαιτούν συνεργασία και επικοινωνία με τους άλλους , δυσκολεύεται αρκετά. Συνήθως λειτουργεί ατομικά, χωρίς να μπορεί να συμβάλλει στον κοινό στόχο.

Στο διάλειμμα και στο ελεύθερο παιχνίδι συνεχώς τρέχει και φωνάζει, κρατώντας συχνά ένα κυκλικό τενεκεδένιο καπάκι για τιμόνι, και τρέχει παριστάνοντας ότι οδηγεί αυτοκίνητο. Ο Ν. χαλαρώνει με δραστηριότητες όπως ζωγραφική με πινέλα ή χαρτοκοπτική, χωρίς να ανταποκρίνεται με επιτυχία σε αυτό που του έχει ζητηθεί.

Όσον αφορά στην εξέλιξη που είχε τον προηγούμενο χρόνο στο προνηπιακό τμήμα δεν έχουμε πολλά στοιχεία για την συμπεριφορά του. Ο Ν. πήγαινε σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό και μια συμμαθήτριά του μας πληροφόρησε ότι ήταν επιθετικός και χτυπούσε τα παιδιά..

Αφού πέρασε η δύσκολη περίοδος της προσαρμογής του παιδιού στο νηπιαγωγείο και κάποιο χρονικό διάστημα, απαραίτητο για μένα, να το γνωρίσω καλύτερα, ενημέρωσα τη μητέρα για τον τρόπο που λειτουργούσε στο σχολείο. Εξέφρασα τις προσωπικές μου ανησυχίες για να γνωστικά κενά του Ν. Στην αρχή, δεν το δεχόταν και πίστευε ότι ήταν θέμα χρόνου και ωρίμανσης του παιδιού, για να καλυφθούν τα κενά αυτά. Της πρότεινα να πάει στο Κ.Δ.Α.Υ. της περιοχής για μια γνωμάτευση και ενώ αντιδρούσε στην αρχή, τελικά το δέχτηκε. Η διαδικασία αυτή είναι σε εξέλιξη.

3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Για να αξιολογήσουμε τις δεξιότητες του παιδιού χρησιμοποιήσαμε τις λίστες ελέγχου βασικών δεξιοτήτων που βασίζονται στο αναλυτικό πρόγραμμα. Οι λίστες αυτές αφορούν στον προφορικό λόγο, στην συναισθηματική οργάνωση, στις νοητικές ικανότητες και στην ψυχοκινητικότητα. Επίσης σε ότι αφορά στο λόγο και στην ομιλία θα χρησιμοποιηθεί και το ερωτηματολόγιο της Κας Βλασσοπούλου.

Συγκεκριμένα

I. ΛΙΣΤΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

A .Προφορικός λόγος

1.Ακρόαση

Ακροάται και αναγνωρίζει ήχους	ΝΑΙ
Διακρίνει ήχους	ΝΑΙ
Μιμείται ήχους	ΝΑΙ
Αναγνωρίζει και παράγει μουσικούς ήχους μουσικών οργάνων	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Ακροάται και επαναλαμβάνει λέξεις ή φράσεις με ρυθμό	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Ακροάται και εκτελεί εντολές που ακούει ζωντανά μαγνητοφωνημένα	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Παίζει ,ηχογραφεί και ακούει μουσικά παιχνίδια	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ

2.Συμμετοχή στο διάλογο

Λέει ονόματα των συμμαθητών του	ΝΑΙ
Ονομάζει αντικείμενα	ΝΑΙ
Ονομάζει μέσα συγκοινωνίας	ΝΑΙ
Ονομάζει νομίσματα	ΝΑΙ

Λέει συλλαβές	ΑΡΝΗΘΗΚΕ
Ανακοινώνει τα νέα της μέρας	ΟΧΙ ΣΥΧΝΑ
Αναφέρει δραστηριότητες που έχουν γίνει ή πρόκειται να γίνουν	ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

3. Έκφραση σαφής και ακριβής

Λέει λέξεις και προτάσεις	ΝΑΙ
Χρησιμοποιεί τα ρήματα στο σωστό αριθμό και χρόνο	ΝΑΙ
Χρησιμοποιεί σωστά επίθετα	ΝΑΙ
Κάνει ερωτήσεις	ΟΧΙ
Χρησιμοποιεί καταφατικές και αρνητικές προτάσεις	ΝΑΙ
Εκφράζεται μπροστά σε άλλους	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Περιγράφει και διηγείται προφορικά	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ

B. Συναισθηματική οργάνωση

1. Αυτοσυναίσθημα

Γνωρίζει και αποδέχεται το πρόβλημα του	ΟΧΙ
Παρουσιάζει καλή εικόνα του εαυτού του προς τα έξω	ΝΑΙ
Αποδέχεται τους άλλους	ΟΧΙ
Αποδέχεται την αποτυχία του	ΝΑΙ
Χαίρεται την επιτυχία του	ΝΑΙ
Εκτιμά τον εαυτό του και τους άλλους	ΟΧΙ

2.Ενδιαφέρον για μάθηση

Δείχνει ενδιαφέρον για τη μάθηση	OXI
Ρωτάει όταν έχει απορίες	OXI
Γνωρίζει τα ζώα και τα φυτά	ΝΑΙ
Φροντίζει το περιβάλλον	ΝΑΙ

3.Συνεργασία με τους άλλους

Συνεργάζεται με τα πρόσωπα του σχολείου	OXI
Αναπτύσσει και διατηρεί φιλικές σχέσεις	OXI

Γ. Ψυχοκινητικότητα

1.Γενική και λεπτή κινητικότητα

Εκτελεί αδρές κινήσεις	ΝΑΙ
Αυτοεξυπηρετείται	ΝΑΙ
Φροντίζει την ατομική του καθαριότητα	ΝΑΙ
Καθαρίζει τα αντικείμενα που χρησιμοποιεί	ΝΑΙ
Εκτελεί λεπτές κινήσεις	ΣΕ ΚΑΠΟΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΥΣΚΟΛΕΥΕΤΑΙ
Συντονίζει τις κινήσεις του	OXI ΠΑΝΤΑ ΜΕ ΕΥΚΟΛΙΑ

2.Προσανατολισμός στο χώρο

Ορίζει τη θέση του στο χώρο	OXI
Προσανατολίζεται στο χώρο με τη βοήθεια αντικειμένων	OXI

	ΠΑΝΤΑ
Εκτελεί ασκήσεις προσανατολισμού με τη βοήθεια παιδαγωγικών υλικών	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Εκτελεί διαδρομές με τη βοήθεια παιχνιδιών	ΝΑΙ
Εκτελεί διαδρομές με πραγματικές μετακινήσεις	ΝΑΙ
Τακτοποιεί τα αντικείμενα και το χώρο του	ΝΑΙ
Εκτελεί μουσικοχορευτικές κινήσεις προσανατολισμού στο χώρο	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ

3.Ο προσανατολισμός και ο χρόνος

Αντιλαμβάνεται το ρυθμό	ΝΑΙ
Εκτελεί ρυθμικές κινήσεις	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Γνωρίζει το χρόνο	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Λέει τις μέρες της εβδομάδας	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Λέει τους μήνες του έτους	ΟΧΙ
Λέει τις εποχές του έτους	ΟΧΙ
Γνωρίζει την ώρα	ΟΧΙ

Γ. Νοητικές ικανότητες

1.Οπτική μνήμη

Λέει ονόματα προσώπων και αντικειμένων που είδε	ΝΑΙ
Θυμάται το περιεχόμενο της κάρτας που είδε	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Θυμάται τι δείχνουν οι καρτέλες που είδε	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Λέει τα χρώματα που απεικονίζουν οι κάρτες που του δείξαμε	ΝΑΙ

2. Ακουστική μνήμη

Λέει ονόματα που άκουσε	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Επαναλαμβάνει λέξεις και αριθμούς που άκουσε	ΟΧΙ
Επαναλαμβάνει τα χρώματα που άκουσε	ΟΧΙ
Επαναλαμβάνει προτάσεις που άκουσε	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Λέει διευθύνσεις και διαδρομές όταν του ζητείται	ΟΧΙ
Λέει ομοιότητες και διαφορές σε ότι άκουσε	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Συνδέει χρονικά γεγονότα που του διηγήθηκαν	ΟΧΙ

3. Λειτουργική μνήμη

Αναγνωρίζει και λέει το όνομά του	ΝΑΙ
Λέει ονόματα προσώπων	ΝΑΙ

Λέει ονόματα αντικειμένων	ΝΑΙ
Ξέρει τις έννοιες ψηλός-κοντός, μεγάλος-μικρός, χοντρός-λεπτός, ψηλά-χαμηλά, βαρύ-ελαφρύ	ΝΑΙ
Λέει αντικείμενα, ζώα, σκηνές που είδε στην τηλεόραση	ΟΧΙ

4.Συγκέντρωση προσοχής

Συγκεντρώνει την προσοχή του σε αυτό που βλέπει	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Συγκεντρώνει την προσοχή του όταν περπατάει	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Συγκεντρώνει την προσοχή του όταν παίζει	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Διατηρεί την προσοχή του για ορισμένο χρόνο	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Ντύνεται ,χτενίζεται και πλένεται με προσοχή	ΝΑΙ

5.Συλλογισμοί

Βάζει σε λογική σειρά εικόνες που βλέπει	ΟΧΙ
Λέει με λογική σειρά δραστηριότητες	ΟΧΙ
Βάζει σε λογική σειρά ήχους με αντίστοιχες δραστηριότητες	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Κάνει λογικούς πίνακες	ΟΧΙ

6. Λογικομαθηματική σκέψη

Ταξινομεί αντικείμενα παιχνίδια	ΝΑΙ
Ταξινομεί γεωμετρικά σχήματα	ΝΑΙ
Διατάσσει αντικείμενα	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Διατάσσει γεωμετρικά σχήματα	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ
Κάνει αντιστοιχήσεις	ΟΧΙ ΠΑΝΤΑ

II. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΛΟΓΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΜΙΛΙΑ

1. Δίνει την εντύπωση πως δεν ακούει καλά, συχνά ρωτάει «τι», δεν προσέχει, παρακολουθεί τα χείλη των συνομιλητών του. Πιθανόν αυτή η συμπεριφορά να μην είναι συστηματική.	ΝΑΙ
2. Δεν μπορεί να συγκεντρωθεί, μιλάει στο διπλανό του, δεν προσέχει το δάσκαλο.	ΝΑΙ
3. Αργεί να αντιδράσει όταν του λέει κανείς κάτι	ΝΑΙ
4. Δεν μιλάει αρκετά, είναι συνεσταλμένος, δίνει μονολεκτικές απαντήσεις	ΝΑΙ
5. Καποιες φορές μιλάει χωρίς ειρμό ή εκτός θέματος	ΝΑΙ
6. Δεν καταλαβαίνει σωστά οδηγίες ή δεν απαντάει σωστά στις ερωτήσεις, όπως «πως λενε τον μπαμπά σου», η πόσα αδέρφια έχεις».	ΝΑΙ
7. Δεν κάνει εύκολα ταξινομήσεις ή δεν μπορεί να βρει σε τι μοιάζουν ή σε τι διαφέρουν δυο αντικείμενα.	ΝΑΙ
8. Συχνά κάνει συντακτικά λάθη στη ροή της ομιλίας του, όπως «μια τραπέζι», «τους ελέφαντους»	ΟΧΙ

9.Δεν μπορεί να προβλέψει «τι θα γίνει αν..».	NAI
10.Δεν μπορεί να διηγηθεί μια ιστορία, τηρώντας τη διαδοχική σειρά των γεγονότων.	NAI
11.Μιλάει πολύ γρήγορα, συχνά δυσκατάληπτα, 'τρώει» συλλαβές λέξεων.	OXI
12.Ξεχνάει προς στιγμή τη λέξη για ένα κοινό αντικείμενο ή το ονομάζει λάθος.	OXI
13.Δε θυμάται μια σειρά οδηγιών, λέξεων, ή αριθμών στη σειρά που του δίνονται.	NAI
14.Επαναλαμβάνει συλλαβή στην αρχή της λέξης, «κομπιάζει» ή λέει «και» για να ξεκινήσει μια πρόταση .	OXI
15.Δεν μπορεί να συγκεντρωθεί όταν υπάρχει θόρυβος στο περιβάλλον.	NAI
16.Αντικαθιστά φθόγγους με άλλους στον προφορικό λόγο. Παραλείπει ή παραποιεί φθόγγους, αντιστρέφει φθόγγους ή συλλαβές. Η ομιλία του είναι αρκετά δυσκατάληπτη.	OXI
17.Έχει ιδιαίτερα βραχνή φωνή ή παρουσιάζει ρινική ομιλία..	OXI

III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κατά τη διάρκεια της παρατήρησης των αντιδράσεων του Ν., κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα που ήμαστε μαζί ,διαπίστωσα πως συμμετείχε χωρίς δυσκολία σε παιγνιώδεις δραστηριότητες. Έτσι η αξιολόγηση πήρε τη μορφή παιχνιδιών.

Οι κινητικές δραστηριότητες αξιολόγησης έγιναν με όλη την ομάδα και ο Ν. λειτούργησε αυθόρμητα.

Ελέγχοντας τις υπόλοιπες λίστες αξιολόγησης χρειάστηκε να πω στο Ν.. ότι επρόκειτο για ένα παιχνίδι με δυο παίκτες στο οποίο θα κέρδιζε πόντους εκείνος που κάθε φορά θα απαντούσε σωστά.. Ξεκίνησα από τον Ν.. κάνοντας του

αρχικά απλές ερωτήσεις που ήξερα ότι θα απαντήσει. Έτσι με την ενθάρρυνση ,με συνεχείς επιβραβεύσεις και κίνητρο τους πόντους το παιδί συνεργάστηκε καλά. Κατά τη διάρκεια των παιχνιδιών επιδίωκε επικοινωνία μαζί μου και με προκαλούσε να αντιδράσω κρύβοντάς μου το στυλό ή αντικείμενα των δραστηριοτήτων. Ο Ν. ,αν δεν ήξερε κάτι δεν το δήλωνε άπλα με κοιτούσε αδιάφορα. Δεν αντιδρούσε στην αποτυχία του.

Παρατήρησα πως ο Ν. κατάφερε να δώσει απαντήσεις σε ερωτήματα που είχα επεξεργαστεί κατά καιρούς με την ομάδα και που πίστευα ότι δεν τα γνώριζε. Επίσης, παρατήρησα πως σε κάποια θέματα οι απαντήσεις ήταν εύστοχες ενώ για παρόμοια θέματα άλλες φορές ήταν άστοχες.

Επιπλέον, οι φράσεις του ήταν σύντομες και κάποιες φορές έδινε μονολεκτικές απαντήσεις.. Για να ανταποκριθεί χρειαζόταν να τον βοηθώ συχνά με επεξηγηματικές ερωτήσεις. Παρατήρησα πως δεν ανακοίνωνε γεγονότα που τον αφορούσαν και δε διατύπωνε απορίες, κάτι που συνηθίζει να κάνει.

Τα αποτελέσματα από τις λίστες καθώς και οι γενικότερες παρατηρήσεις με οδηγούν στη διαπίστωση ότι ο Ν.

παρουσιάζει την εικόνα παιδιού με προβλήματα λόγου κατά την προφορική ομιλία (Αστερη, σημειώσεις). Χρειάζεται , λοιπόν, κάποιο πρόγραμμα παρέμβασης στον προφορικό λόγο ,στην επικοινωνία με τους συμμαθητές του. Έχει ανάγκη επίσης να τονωθεί η αυτοεκτίμησή του. Αναγκαίο είναι να ακολουθήσει ένα πρόγραμμα δραστηριοτήτων για την καλλιέργεια της οπτικής-ακουστικής μνήμης, για τη συγκέντρωση προσοχής και για τη λογικομαθηματική σκέψη .

4.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Σύμφωνα με το Δ.Ε.Π.Π.Σ , η γνώση και η γλώσσα οικοδομούνται σταδιακά μέσα από επικοινωνιακές σχέσεις υποστηρικτικού χαρακτήρα, άποψη βασισμένη στις θεωρίες του Piaget και Vygotsky. Η γλώσσα είναι σημαντικό εργαλείο του νου και της σκέψης. Οι νοητικές διαδικασίες σχετίζονται με τη γλώσσα. Η άσκηση των γλωσσικών λειτουργιών βοηθά στην κατάκτηση και άλλων νοητικών λειτουργιών (προσοχη, μνημη, επιλυση προβλημάτων..). Η γλώσσα αναμφισβήτητα αποτελεί το βασικό -όχι μοναδικό- τρόπο επικοινωνίας (Ντολιοπουλου, Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής,σελ.97)

Αναγνωρίζοντας ότι η γλώσσα και ο προφορικός λόγος έχουν θεμέλια τη νευρο-ψυχολογία και την κοινωνία, οργανώνουμε τη παιδαγωγική μας παρέμβαση στοχεύοντας στην εξάσκηση των γλωσσικών ικανοτήτων και στην καλλιέργεια των κοινωνικών δεξιοτήτων (επικοινωνία, συνεργασία, αυτοέκφραση) (Αστέρη, σημειώσεις «εκπαιδευτικές επιπτώσεις των προβλημάτων λόγου και ομιλίας» Αθήνα Φεβρ. 2005, σελ.1)

I. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ–ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ

Ο σκοπός του προγράμματος και η στοχοθέτηση παίρνουν την εξής μορφή

***Σκοπός** Να μπορεί να επικοινωνεί με τους συμμαθητές του*

***A. Γλωσσικοί στόχοι** (προφορική επικοινωνία)*

Να δημιουργούνται επικοινωνιακές καταστάσεις ώστε ο Ν. να ενθαρρύνεται να παίρνει το λόγο για

1 να εκφράζεται μπροστά στους άλλους

2 να διηγείται / αφηγείται /περιγράφει

3 να κάνει ερωτήσεις

B Κοινωνικοί στόχοι

Να συμμετέχει σε συζητήσεις, Συγκεκριμένα

1 να μπορεί να ακούει προσεκτικά τους άλλους

2 να μπορεί να διακρίνει σκέψεις και συναισθήματα του άλλου από την έκφραση του προσώπου, τις χειρονομίες, τη στάση του σώματος ..

3 να μπορεί να περιμένει τη σειρά του

Γ Συναισθηματικοί στόχοι

1 Να αποκτήσει αυτοπεποίθηση, αυτοεκτίμηση

2 Να μάθει να συνεργάζεται

Φυσικά, χρειάζεται πρόγραμμα παρέμβασης για τον Ν. και στον γνωστικό τομέα και στην κινητικότητα του, αλλά αυτή τη στιγμή προέχει να καταφέρει να επικοινωνεί με τους άλλους.

II. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το προτεινόμενο πρόγραμμα παρέμβασης στηρίζεται στις εξής παιδαγωγικές αρχές:

στην αρχή της επανάληψης , της επικαιρότητας , της αισθητικής της ψυχοκινητικής αγωγής ,της συναισθηματικής αξιοποίησης ,της κοινωνικοποίησης ,της μάθησης μέσα από το παιχνίδι ,της δραματοποίησης και στην αρχή «Βιώνω την επιτυχία και ενισχύω το αυτοσυναίσθημα (Δράκος, 1999, Ζητούμενα ζητήματα, σελ.131,132)

III. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1 « Η ώρα του κουτσομπολιού»

A2 «Έκθεση φωτογραφίας»

A3 «Η κούκλα που θέλει να τα μαθαίνει όλα»

B1. «Το παπαγαλάκι»

B2 «Πες μου πως αισθάνομαι», η «Γίνε η φωνή μου»

B3 «Το μπαλάκι του λόγου»

Γ1 «Τα μαγικά γυαλιά»

Γ2 «Η τραμπάλα»

IV. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Δραστηριότητα **A1 «Η ώρα του κουτσομπολιού'»**

Υλικό Μια κλεψύδρα

Περιγραφή Η δραστηριότητα αυτή πραγματοποιείται στη «γωνία της συζήτησης.» . Η νηπιαγωγός ξεκινά η ίδια τη δραστηριότητα. Στο χρόνο που της δίνει η κλεψύδρα καλείται να πει ό,τι θέλει και να το μοιραστεί με τους υπολοίπους. Αυτό μπορεί να είναι κάποιο γεγονός που συνέβη στο σπίτι της, ένα όνειρο της ,ένα παράπονο της, το συναίσθημα της Κανόνας στο παιχνίδι είναι οι ακροατές να ακούν με ενδιαφέρον χωρίς να διακόπτουν. Όταν λήξει ο χρόνος καλείται να δώσει την κλεψύδρα σε εκείνο το παιδί που ήταν ο καλύτερος κατά τη γνώμη της ακροατής.

Έτσι ο Ν. αβίαστα και αυθόρμητα θα πάρει το λόγο ανακοινώνοντας τα νέα του, τις ανάγκες του ...

Δραστηριότητα Α2 «Έκθεση φωτογραφίας»

Υλικό Μια φωτογραφία

Περιγραφή: Κάθε παιδί καλείται να φέρει μια φωτογραφία από το σπίτι. Μπορεί να είναι μια φωτογραφία της οικογένειάς του ,του αγαπημένου του ζώου, ή οποιαδήποτε φωτογραφία που να την έχει βγάλει το ίδιο. Αφού τοποθετηθούν στο χώρο κάθε παιδί την παρουσιάζει.

Η δραστηριότητα μπορεί να επαναληφθεί και με άλλα αντικείμενα. Έτσι ο Ν. καλείται να περιγράψει πράγματα που τον αφορούν και αντικείμενα που σχετίζονται με τα βιώματά του.

Δραστηριότητα Α3 «Η κούκλα που θέλει να τα μαθαίνει όλα»

Υλικό: Η αγαπημένη κούκλα της τάξης

Περιγραφή: Η δραστηριότητα πραγματοποιείται στη «γωνιά κουκλοθέατρου». Η νηπιαγωγός δανείζει τη φωνή της στην κούκλα. Η κούκλα έχει αποκτήσει το εξής μειονέκτημα έχει γίνει αδιάκριτη. Όποιο παιδί βλέπει το ρωτά οτιδήποτε την ενδιαφέρει. Οι ερωτήσεις μπορούν να είναι και αστείες. Σιγά-σιγά όλα τα παιδιά θα δανείσουν τη φωνή τους στην κούκλα.

Ο Ν. παίζοντας κουκλοθέατρο θα μπει στη διαδικασία να ρωτά χωρίς να αισθάνεται άσχημα . Έτσι κάθε φορά -και εκτός παιχνιδιού -που θα νιώθει την ανάγκη να ρωτήσει κάτι θα το κάνει με ευκολία.

Δραστηριότητα B1 '»Το παπαγαλάκι«

Περιγραφή: Η νηπιαγωγός αφηγείται αυτή τη μικρή ιστορία.

«Μια φορά και έναν καιρό ήταν ένα πανέμορφο πολύχρωμο ,εξωτικό πουλί . Ήταν αλήθεια εκθαμβωτικά όμορφο. Όμως είχε ένα μειονέκτημα , δεν κελαηδούσε ωραία. Τα αηδόνια και τα καναρίνια άρχισαν να το κοροϊδεύουν. Το μικρό αυτό πουλί άρχισε να στενοχωριέται. Από τη στεναχώρια θάμπωσαν τα χρώματά του. Ευτυχώς όμως που στο δάσος ζούσε μια καλή νεράιδα. Ήθελε να διώξει τη στεναχώρια του και την θαμπάδα του. Το άγγιξε με το μαγικό της ραβδί και από εκείνη τη στιγμή όλα άλλαξαν. Έγινε και πάλι εκθαμβωτικό και χαρούμενο. Αλλά το πουλί αυτό απέκτησε και την ικανότητα, μόνο αυτό ,από όλα τα πουλιά του δάσους να μπορεί να επαναλαμβάνει αυτά που ένας άνθρωπος λέει .Αρκούσε μόνο να τον ακούει προσεκτικά. Εκείνη τη στιγμή από το μονοπάτι φάνηκε μια γυναίκα που μόλις είδε το πουλί αναγνώρισε πως ήταν ένα παπαγαλάκι . Του είπε γλυκά «καλημέρα» . Αν εσύ Ν. είσαι το όμορφο παπαγαλάκι τι θα μου πεις

Έτσι καλείται το παιδί να επαναλάβει στην αρχή απλές και στη συνέχεια πιο σύνθετες προτάσεις.

Δραστηριότητα B2 «Πες μου πως αισθάνομαι'» η «Γίνε η φωνή μου»

Περιγραφή: Ένα παιδί εκφράζει κάποιο συναίσθημα.. κάποιο άλλο παιδί γίνεται η φωνή του

Π .χ. ένα παιδί παριστάνει ότι είναι κουρασμένο και κρατά και την πονεμένη του μέση. Το άλλο παιδί που του δανείζει τη φωνή μπορεί να λει « Πω ,πω κουράστηκα πάρα πολύ σήμερα με τη μετακόμιση και η μέση μου με

πονάει πολύ. Εμ, βέβαια ,ολόκληρο καναπέ κουβάλησα « .Κάθε παιδί πρέπει αρχικά να μαντέψει το συναίσθημα και στη συνέχεια να προσθέσει ό,τι θέλει

Δραστηριότητα **B3** «*το μπαλάκι του λόγου*».

Υλικό: Ένα μπαλάκι από μαλακό υλικό

Περιγραφή: Η δραστηριότητα πραγματοποιείται στη γωνιά της συζήτησης ή οπουδήποτε πραγματοποιείται συζήτηση. Ορίζουμε ότι το μπαλάκι είναι ο λόγος και όποιος το έχει μόνο αυτός έχει το δικαίωμα να μιλά. Αρχικά η νηπιαγωγός δίνει το μπαλάκι. Στη συνέχεια αφού έχουν κατανοήσει το παιχνίδι, επιλέγουν τα νήπια πού θα το δώσουν ανάλογα με τη ροή της συζήτησης. Ο λόγος –το μπαλάκι- μπορεί και να αφαιρεθεί, όταν γίνεται κατάχρηση. Αργότερα το μπαλάκι- αντικείμενο παύει να υπάρχει και παίρνει τη θέση του το αόρατο μπαλάκι ,το οποίο παντομimικά πια το χρησιμοποιούμε.

Δραστηριότητα **Γ1** «*Τα μαγικά γυαλιά*»

Υλικό: Γυαλιά πλαστικά με χρωματιστό φακό

Περιγραφή: Κάθε παιδί που φορά τα γυαλιά αυτά καλείται να κοιτάξει έναν φίλο του, στη συγκεκριμένη περίπτωση τον Ν. και να βρει τα θετικά σημεία πάνω του ,στην εμφάνισή του, στο χαρακτήρα του. Αυτά καταγράφονται και δίνονται στο Ν. ως δώρο.

Δραστηριότητα **Γ2** «*Η τραμπάλα*»

Υλικό: Η τραμπάλα

Περιγραφή: Αφού αρχικά ήταν από τα απαγορευμένα παιχνίδια ,μια μέρα ανακοινώνουμε στα παιδιά ότι ο τυχερός, αυτός που πρώτος θα παίξει τραμπάλα, είναι ο Ν. Όμως το παιχνίδι αυτό παίζεται με δυο, αλλιώς είναι άχρηστο. Έτσι πρέπει να επιλέξει συμπαίκτη. Μπορεί τη συγκεκριμένη μέρα να παίζει μόνο ο Ν. επιλέγοντας κάθε φορά διαφορετικά παιδιά για να συνεργαστεί.

Η δραστηριότητα μπορεί να επαναληφθεί και με άλλα παιχνίδια που παίζονται σε ζευγάρια. Στη συνέχεια σε τριάδες κ.ο.κ.

Ν.ΧΡΟΝΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Προτείνεται το συγκεκριμένο πρόγραμμα δραστηριοτήτων να διαρκέσει τέσσερις εβδομάδες .Στο συγκεκριμένο διάστημα θα επαναλαμβάνονται οι δραστηριότητες και θα καταγράφεται η συμμετοχή του Ν., οι αντιδράσεις του, ο προφορικός του λόγος.. Με το πέρασμα των τεσσάρων εβδομάδων θα γίνουν παραπλήσιες δραστηριότητες για να ερευνήσουμε, αν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι.

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Δράκος Γεώργιος,1999,Ζητούμενα Ζητήματα, εκδ. Άτραπος
2. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το νηπιαγωγείο, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
3. Ντολιοπούλου Έλση, Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής
4. Αστερη Θεοδώρα, Εκπαιδευτικές επιπτώσεις των προβλημάτων λόγου και ομιλίας, σημειώσεις, Αθήνα ,Φεβρ.2005
5. Υ.Π.Ε.Π.Θ και Π.Ι, δραστηριότητες μαθησιακής ετοιμότητας, Ο.Ε.Δ.Β
6. Βλασσοπουλου.....

